

Plangebied ETZ te Waalwijk,
Gemeente Waalwijk

Archeologisch bureauonderzoek

Diederik Bente

versie 1
16 juni 2023

Arcure
06-24831553
d.bente@arcure.nl

Samenvatting

Het terrein van het Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis (ETZ) aan de Kasteellaan te Waalwijk zal heringericht gaan worden. Daarbij worden de bestaande gebouwen gesloopt en vervangen door een kleiner regionaal gezondheidscentrum. Het daarmee vrijkomende gebied aan de west- en zuidzijde zal worden gebruikt om woningen te bouwen.

Vanwege het beleid van de gemeente dient bij de planvorming rekening gehouden te worden met mogelijk aanwezige archeologische waarden. Daarom is dit bureauonderzoek uitgevoerd om in kaart te brengen wat er archeologisch over het gebied bekend is en wat er aan resten verwacht kunnen worden.

Uit landschappelijke gegevens blijkt dat het gebied in een dekzandvlakte lag. Door de lage en natte ligging vormde zich vanaf ca. 11.000 jaar geleden een veenpakket op dit dekzand. In de middeleeuwen, mogelijk vanaf de 12^e eeuw, werd dit veen ontgonnen middels opstreckende verkaveling. Ontginningsas daarbij vormde de huidige Grotestraat. Tot in de moderne tijd was het grootste deel van het plangebied onbewoond en lag de bewoning aan het lint van de Grotestraat. Aan de westzijde en deels in het plangebied bouwden de heren van Besoijen in de 13^e of 14^e eeuw een kasteel, dat tot in de 16^e eeuw in gebruik bleef. Nog in de 18^e eeuw was de ruïne zichtbaar, maar nadien verdwenen alle bovengrondse resten. Bij archeologische waarnemingen in het recente verleden is muurwerk van het kasteel aangetroffen, onder meer bij het uitbaggeren van de watergang aan de westzijde van het plangebied in 2002.

Voor dit westelijk plandeel wordt geadviseerd om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren, wanneer hier vanwege de planvorming bodemingrepen voorzien zijn. Dit onderzoek dient om de aard, omvang en gaafheid van de kasteelresten vast te stellen, zodat bepaald kan worden of deze behouden moeten worden. Dit laatste kan middels inpassing of opgraving.

Voor de rest van het plangebied geldt een lage verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten en wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

Inhoudsopgave

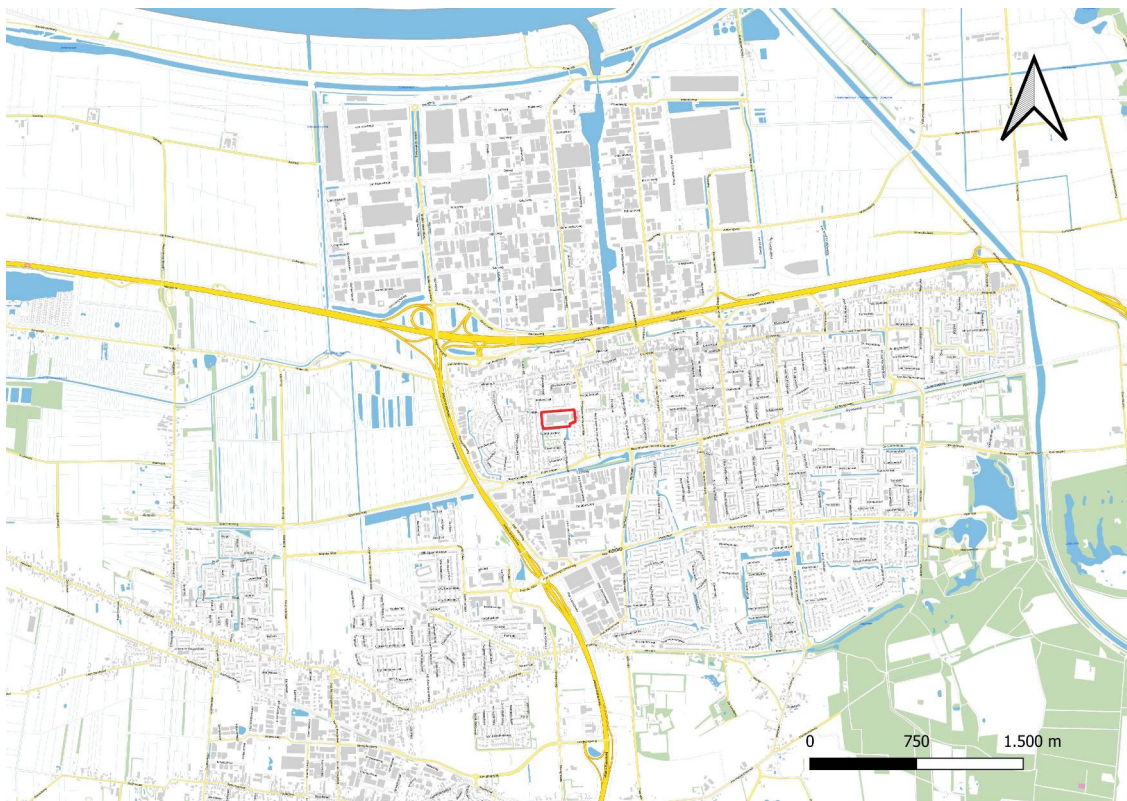
1 Inleiding.....	4
1.1 Kader.....	4
1.2 Doel en methode.....	5
1.3 Administratieve gegevens.....	6
1.4 Begrenzing en huidige inrichting van het gebied.....	6
1.5 Geplande bodemingrepen.....	7
1.6 Beleidskader.....	7
1.7 Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied.....	8
1.8 Vraagstelling.....	9
2 Resultaten.....	10
2.1 Landschaps- en bewoningsgeschiedenis.....	10
2.2 Archeologie.....	14
2.3 Bodemverstoringen.....	17
3 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	17
4 Conclusie en advies.....	19
4.1 Conclusie.....	19
4.2 Advies.....	19
5 Geraadpleegde bronnen.....	21

1 Inleiding

1.1 Kader

De locatie van het Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis (ETZ) aan de Kasteellaan te Waalwijk-Besoijen zal herontwikkeld worden (afb. 1 t/m 3). De huidige gebouwen zijn namelijk te groot voor de toekomstige ziekenhuisfunctie. Daarom zullen ze worden vervangen door een kleiner regionaal gezondheidscentrum. Op het zo vrijkomende plandeel zal een woonwijk gerealiseerd worden.

Vanwege het ruimtelijk beleid van de gemeente dient bij de ontwikkeling rekening gehouden te worden met mogelijk aanwezige archeologische waarden in het gebied. Het onderhavige bureauonderzoek is uitgevoerd om in kaart te brengen wat er archeologisch bekend is over het plangebied en de directe omgeving en wat er te verwachten is aan archeologische resten. Aan de hand hiervan is een advies opgesteld hoe bij de verdere uitwerking van de plannen met archeologie omgegaan kan worden.

Afbeelding 1: Het plangebied ETZ (rood) in de bebouwde kom van Waalwijk.

1.2 Doel en methode

Doel van het archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een specifieke archeologische verwachting aan de hand van bestaande bodemkundige en archeologische informatie.

Archeologische resten zijn niet willekeurig verspreid over het landschap, maar sterk gerelateerd aan bepaalde landschapsvormen en bodemkenmerken. Door gegevens over bekende vindplaatsen om het plangebied te combineren met de gereconstrueerde landschapsgeschiedenis, kan bepaald worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig kunnen zijn en wat de aard, datering en diepteligging daarvan is. Hierbij wordt ook nagegaan of eerdere bodemingrepen de gaafheid en conservering van mogelijke archeologische resten beïnvloed kunnen hebben. Tot slot wordt de archeologische verwachting geconfronteerd met de geplande bodemingrepen, zodat inzichtelijk wordt of daadwerkelijk archeologische waarden aangetast zullen worden door de nieuwe plannen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek (Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2018).

Afbeelding 2: Het plangebied op een recente luchtfoto.

1.3 Administratieve gegevens

Projectnaam	ETZ
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Waalwijk
Plaats	Waalwijk
Toponiem	Besoijen
Kaartblad (1:25.000)	44H
Oppervlakte	ca. 25.906 m ²
RD-coördinaten (centrum)	x: 131.914/ y: 410.848
Maaiveldhoogte (AHN)	ca. 1,50 m +NAP
Archis-onderzoeksnummer	5437306100
AMK-terrein	nvt
Waarnemingnummer(s)	nvt
Type onderzoek	Bureauonderzoek
Versie rapportage	1
Opdrachtgever	BRO, Amsterdam
	via
	Crevasse Advies, Kockengen
Uitvoerder	Arcure
	Gasthuisstraat 12
	6981 CS Doesburg
	06-24831553
Auteur/	
Senior archeoloog	drs. D.A. Bente
Actorregistratienr.	33909572
	d.bente@arcure.nl
Bevoegde overheid	Gemeente Waalwijk
KNA-versie	4.1

1.4 Begrenzing en huidige inrichting van het gebied

Het plangebied ligt in de wijk Besoijen tussen de Kasteellaan in het noorden, de Van Assendelftstraat in het westen, de Wittenhorstlaan en de Van der Hammenstraat in het zuiden. De oostelijke grens wordt gevormd door de gebouwen van onder meer GGZ Breburg en een huisartsenpost. Deze maken geen deel uit van de planontwikkeling. De huidige ziekenhuisgebouwen bestaan uit een laagbouw in het oosten en hoogbouw in het westen.

Afbeelding 3: Schets van de toekomstige inrichting van het plangebied vanuit het zuidwesten. Bron: Nota van Uitgangspunten, gemeente Waalwijk.

1.5 Geplande bodemingrepen

Blijkens de Nota van Uitgangspunten¹ zal het gebied gefaseerd ontwikkeld worden, waarbij de nieuwbouw van het ziekenhuis het noordelijk middendeel zal bestrijken, met aan de zuid- en westzijde de woningen (afb. 3). De precieze aard en omvang van de benodigde bodemingrepen zijn nog niet bekend. Daarvoor is het ontwerp nog niet in detail uitgewerkt. Te verwachten zijn bouwputten, weg- en parkeercunetten en leidingstraten.

1.6 Beleidskader

Het bouwplan past niet binnen het bestaande bestemmingsplan. Daarom dient er een nieuw plan te worden opgesteld. Over hoe met mogelijk aanwezige archeologische waarden moet worden omgegaan heeft de gemeente in 2011 een erfgoedverordening vastgesteld, inclusief een archeologische beleidskaart. Hierop heeft het plangebied en omgeving de aanduiding "Categorie 2: Gebied van archeologische waarde". Voor dergelijke gebieden is archeologisch onderzoek nodig bij geplande bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm. Naar verwachting zullen bij het realiseren van het plan deze grenswaarden overschreden worden.

¹ Herontwikkeling ETZ terrein Waalwijk. Nota van Uitgangspunten d.d. 20 januari 2022, concept versie 2.0.

1.7 Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Om de landschappelijke en archeologische context te begrijpen, worden in dit onderzoek niet alleen gegevens over het plangebied zelf betrokken, maar ook data uit de directe omgeving, in een straal van 500 meter er omheen (=onderzoeksgebied)(zie afb. 9).

1.8 Vraagstelling

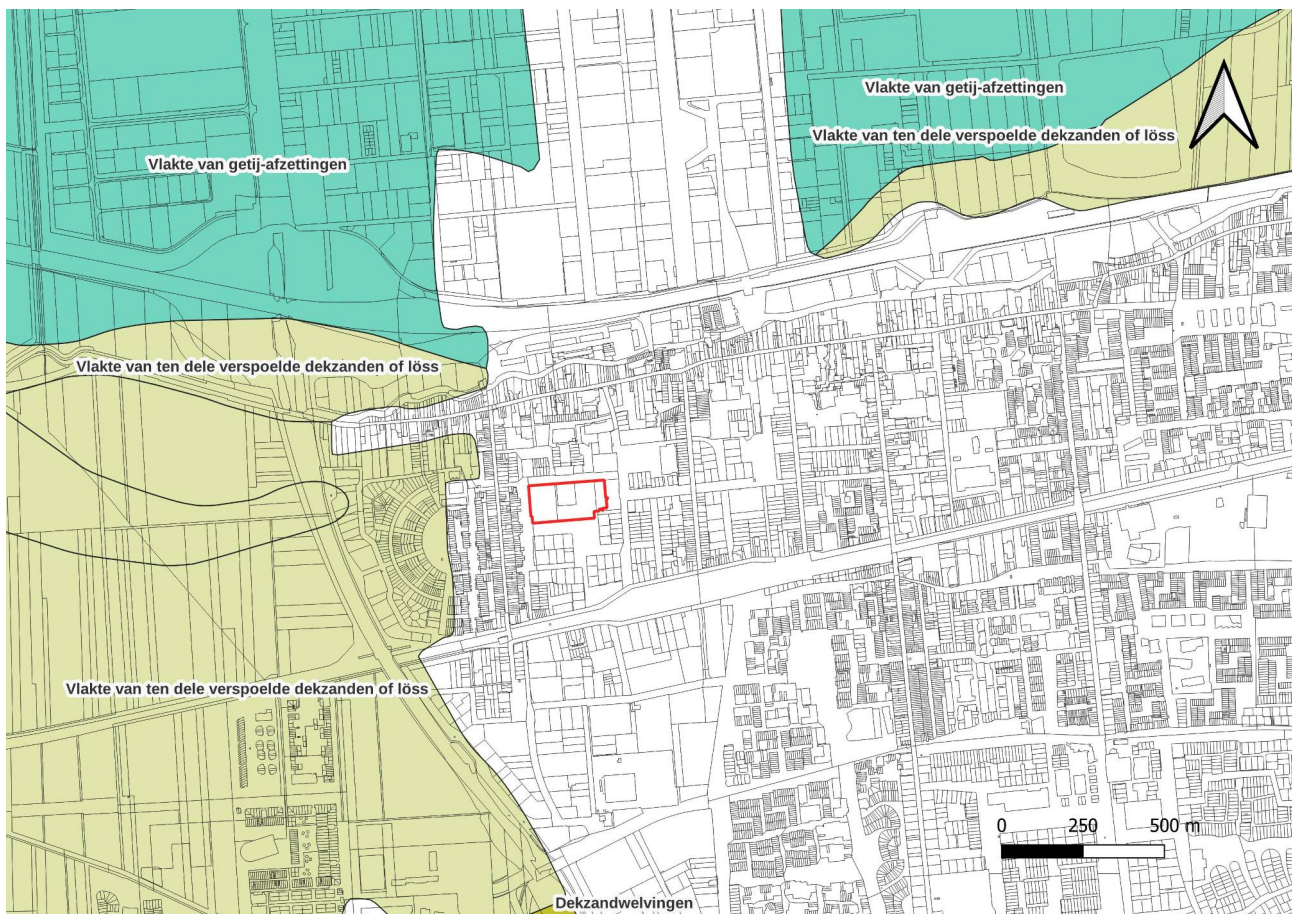
In het navolgende onderzoek zal ingegaan worden op de volgende vragen:

- Wat is de landschapsgeschiedenis van het plangebied en wat betekent dit voor de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw?
- Welke archeologische gegevens zijn reeds bekend over het plangebied en de directe omgeving?
- Hoe is het plangebied in het verleden gebruikt, wat is het gebruik nu en wat is de invloed daarvan op de te verwachten archeologische resten en de gaafheid daarvan?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op mogelijk aanwezige archeologische resten?
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting (inclusief de verwachte conservering en gaafheid) voor het plangebied?
- Op welke wijze kan bij de verdere planvorming en -realisatie met eventueel aanwezige archeologische waarden worden omgegaan?

2 Resultaten

2.1 Landschaps- en bewoningsgeschiedenis

De ondergrond van het plangebied bestaat uit dekzand, dat in de laatste ijstijd tussen 50.000 en 10.000 v. Chr. door wind is afgezet. Dit dekzand kende reliëf, in de vorm van ruggen en vlakten, tussen de Maas in het noorden en de relatief hoog gelegen Drunense en Loonse Duinen in het zuiden. Op de geomorfologische kaart is het plangebied niet gekarteerd, want het was ten tijde van de kaartopname al onderdeel van de bebouwde kom (afb. 4). Uit het direct westelijk aangrenzende onbebouwde gebied valt op te maken dat het oorspronkelijke dekzandniveau hier vlak was en er geen uitgesproken reliëf aanwezig kende. Dit heeft er voor gezorgd dat het gebied relatief vochtig en nat was, waardoor er vanaf ca. 11.000 (=Laatglaciale periode) veen groeide en er een dik veenpakket ontstond.

Afbeelding 4: Het plangebied op de Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000.

Doordat het gebied vanaf de volle middeleeuwen ontgonnen werd (zie hierna), is de veenlaag vergaan. Ook eventuele bewoningsresten uit de periode neolithicum tot en met vroege middeleeuwen op dit veen zijn daarmee verdwenen. Blijkens een geologische boring aan de westzijde van het plangebied, reikt het dekzand tot ca. 4 m onder maaiveld en zijn er

inderdaad geen veenresten meer aanwezig².

Ook op de bodemkaart is het plangebied niet gekarteerd vanwege de aanwezige bebouwing. Gezien de aangrenzende zone, bestond de oorspronkelijke bodem in het plangebied waarschijnlijk uit "hoge zwarte enkeerdgronden". Dergelijke bodems, met een meer dan 50 cm dikke zandige humus-toplaag, zijn normaliter het resultaat van plaggenbemesting, waarbij met plaggen verrijkte mest werd opgebracht. Hier is dat echter niet het geval: de dikke humuslaag is het restant van het veraarde veen, dat door agrarisch gebruik met het onderliggende dekzand is vermengd ("dalgronden").

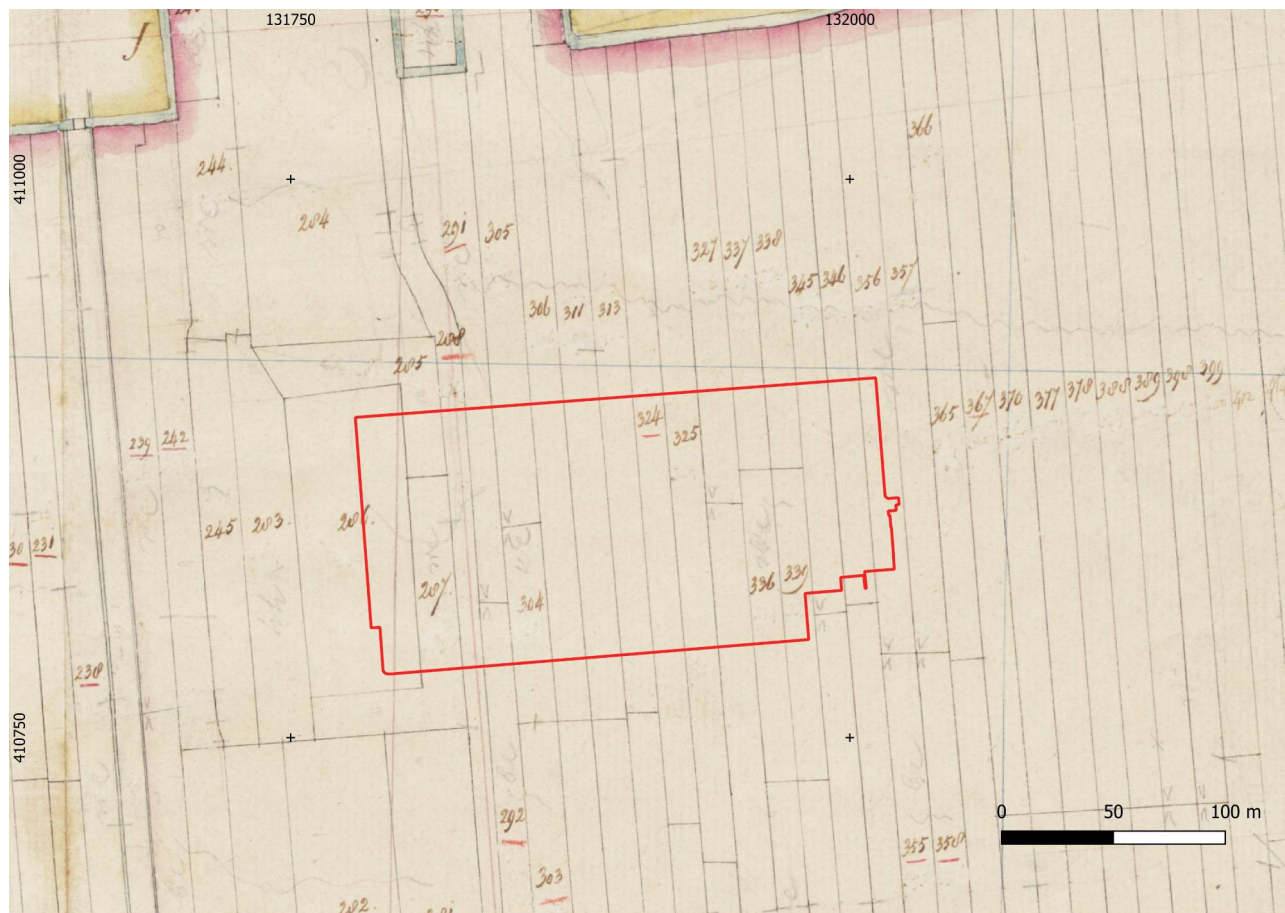
Afbeelding 5: Het plangebied op de topografische kaart 1:50.000 uit 1866.

De middeleeuwse ontginning gebeurde in blokken of slagen, waarbij telkens een aaneengesloten gebied vanuit een ontginningsas middels opstreckende percelen verkaveld werd (afb. 5). Dit is de ontginningswijze die ook noordelijker, in het Hollands-Utrechtse veengebied, is toegepast bij de systematische openlegging vanaf de 11e eeuw. In en om Waalwijk startte dit mogelijk iets later, vanaf de 12e eeuw, maar de datering is nog onvoldoende in detail bekend. De oorspronkelijke uitgangsbasis voor de ontginning waar het plangebied deel van uitmaakt, was de bewoningsas Besoijen-Waalwijk. De ontginning vormde later een apart waterschap, onder de naam van Binnenpolder van Besoijen.

Zoals gemeld, erodeerde het veen door deze ontginning. Daardoor kwam het onderliggende

² www.dinoloket.nl; boring B44H0299

dekzandrelief aan het oppervlak; specifiek voor Waalwijk-Besoijen gaat het om een oost-west lopende dekzandrug, met als hoofdas de huidige Grotestraat. Deze werd vanaf de late middeleeuwen (ca. 13e eeuw) de bewoningsas van diverse nederzettingen aan dit deel van de Langstraat, nl. Waalwijk en het ten westen daarvan gelegen Besoijen. Langs deze as verrees lintbebouwing.

Afbeelding 6: Het plangebied op de oudste kadastrale kaart van 1832.

Historische ontwikkeling

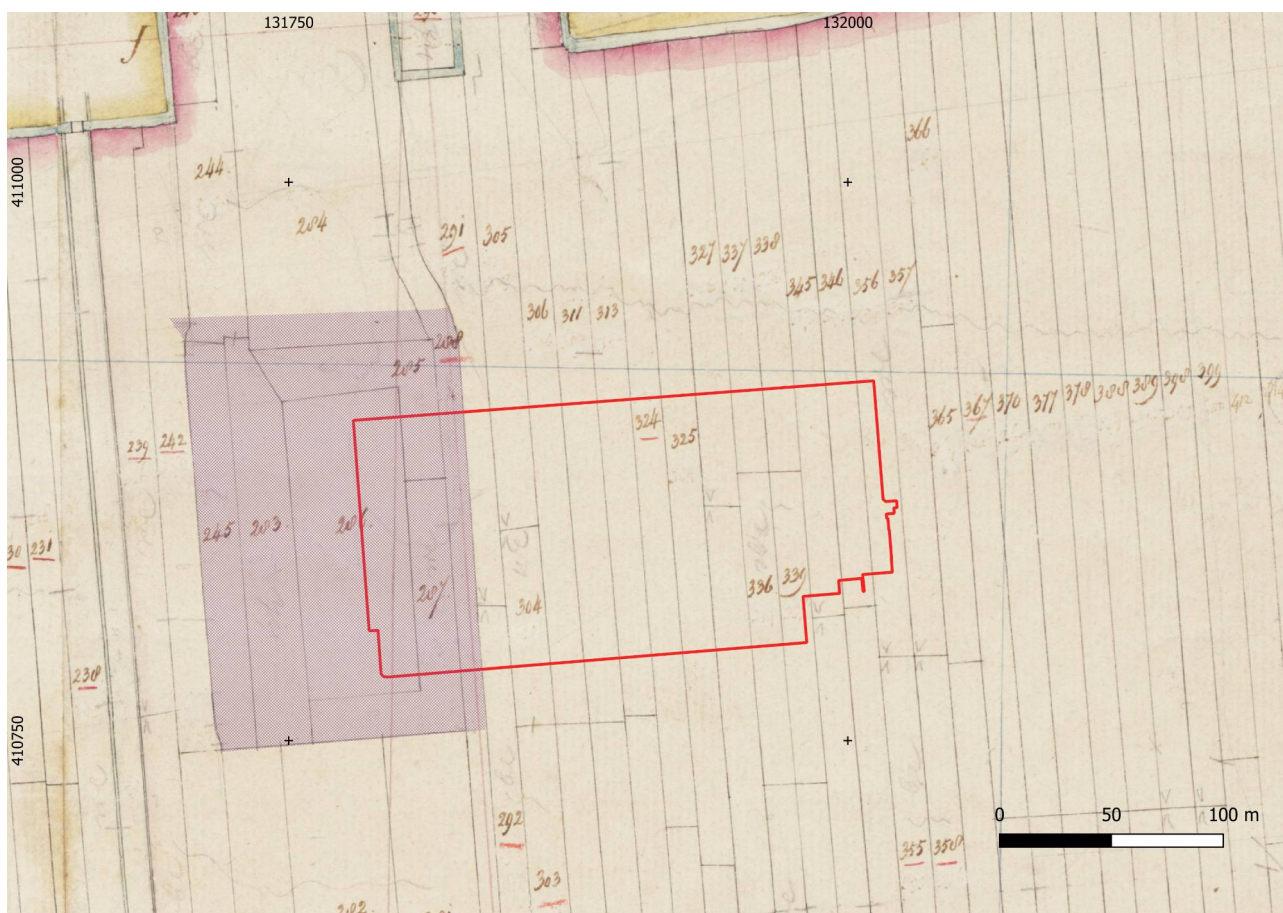
Zoals hierboven beschreven, lag het plangebied in het ontginningsblok van de Binnenpolder, met noord-zuid-gerichte opstrekkende verkaveling. Op de oudste kadasterkaart van 1832 is deze verkaveling goed te zien (zie afb. 6). Daarbij valt op dat in het westelijke deel van het plangebied en verder naar het westen, deze stroken zijn onderbroken door onregelmatige, rechthoekige percelen (afb. 7). Dit was de standplaats van het laatmiddeleeuwse kasteel van de heren van Besoijen³.

Dit kasteel wordt voor het eerst vermeld in 1392, wanneer Willem van Besoijen, heer van Besoijen, met het goed beleend wordt, dat eerder in bezit was van diens vader Willem. Leenheer was Jan van der Leck, heer van Polanen. Naar verwachting gaat de bouw van het kasteel terug tot in de late 13^e eeuw.

Waarschijnlijk is het kasteel in 1586 verwoest. In ieder geval in 1640 is dat het geval, wanneer

³ Verhoeckx, 2015.

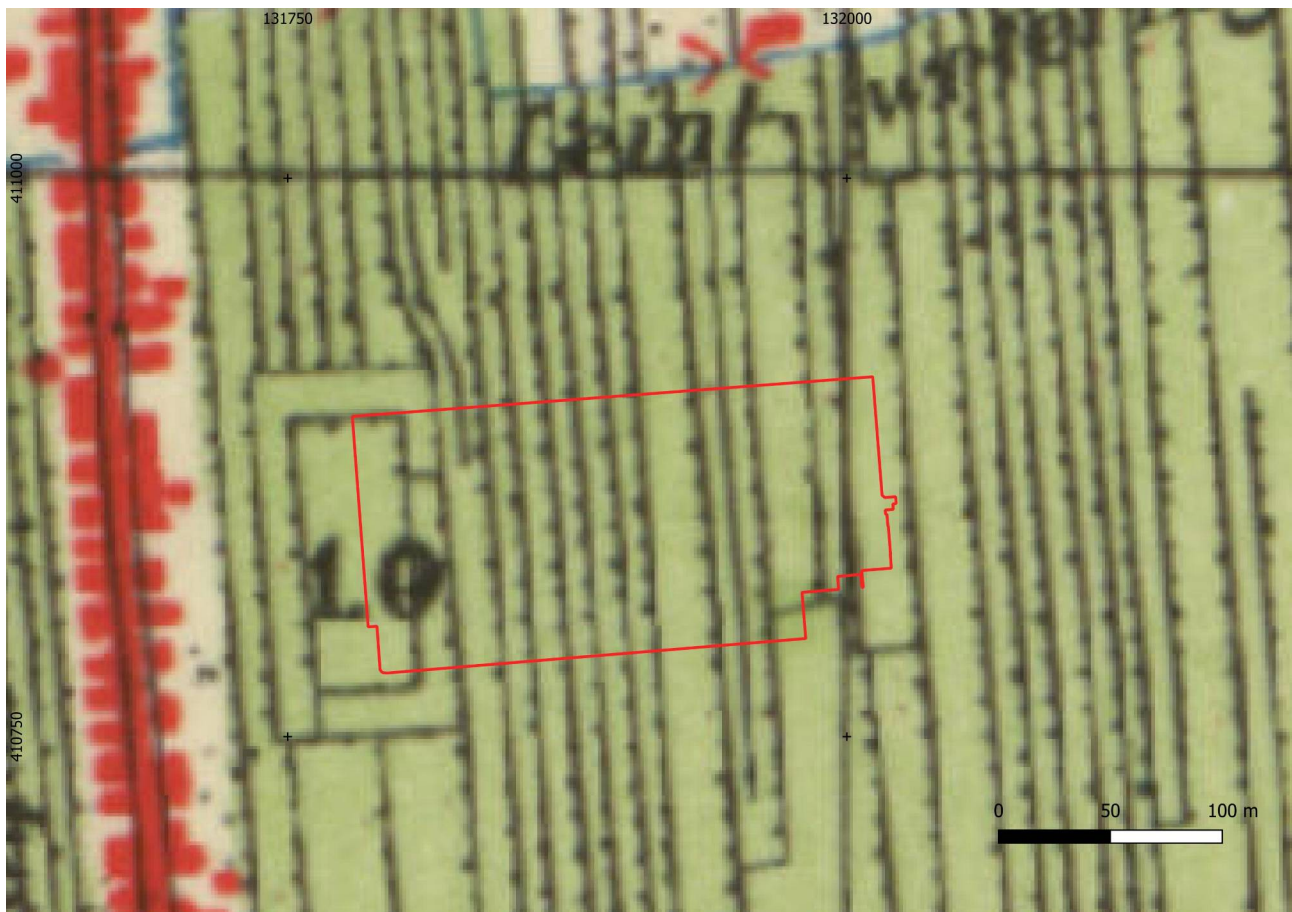
van het huis gezegd wordt dat dit verbrand is. Nog in 1718 was de ruïne waar te nemen. In 1975, 1983, 2002 en in 2008 zijn archeologische waarnemingen verricht binnen het voormalige kasteelterrein. Deze worden in de hierna volgende paragraaf over de bekende archeologische waarden in en om het plangebied besproken.

Afbeelding 7: Het plangebied op de oudste kadastrale kaart van 1832, met daarop aangegeven het terrein van het kasteel van Besoyen.

De Besoijensestraat is al op de oudste kadasterkaart aanwezig, maar nog zonder bebouwing (afb. 7). In de loop van de 19e eeuw en begin 20e eeuw verschijnt er steeds meer bebouwing langs deze straat. Voor het overige blijven het plangebied en directe omgeving tot 1955 ongewijzigd (afb. 8). Kort daarna is de aanleg van de wijk Besoijen begonnen en zijn grote delen al bebouwd of bouwrijp gemaakt. Het huidige ziekenhuis is in of kort na 1968 gebouwd⁴.

4 BAG, 2023

Afbeelding 8: Het plangebied op de topografische kaart 1:25.000 uit 1955.

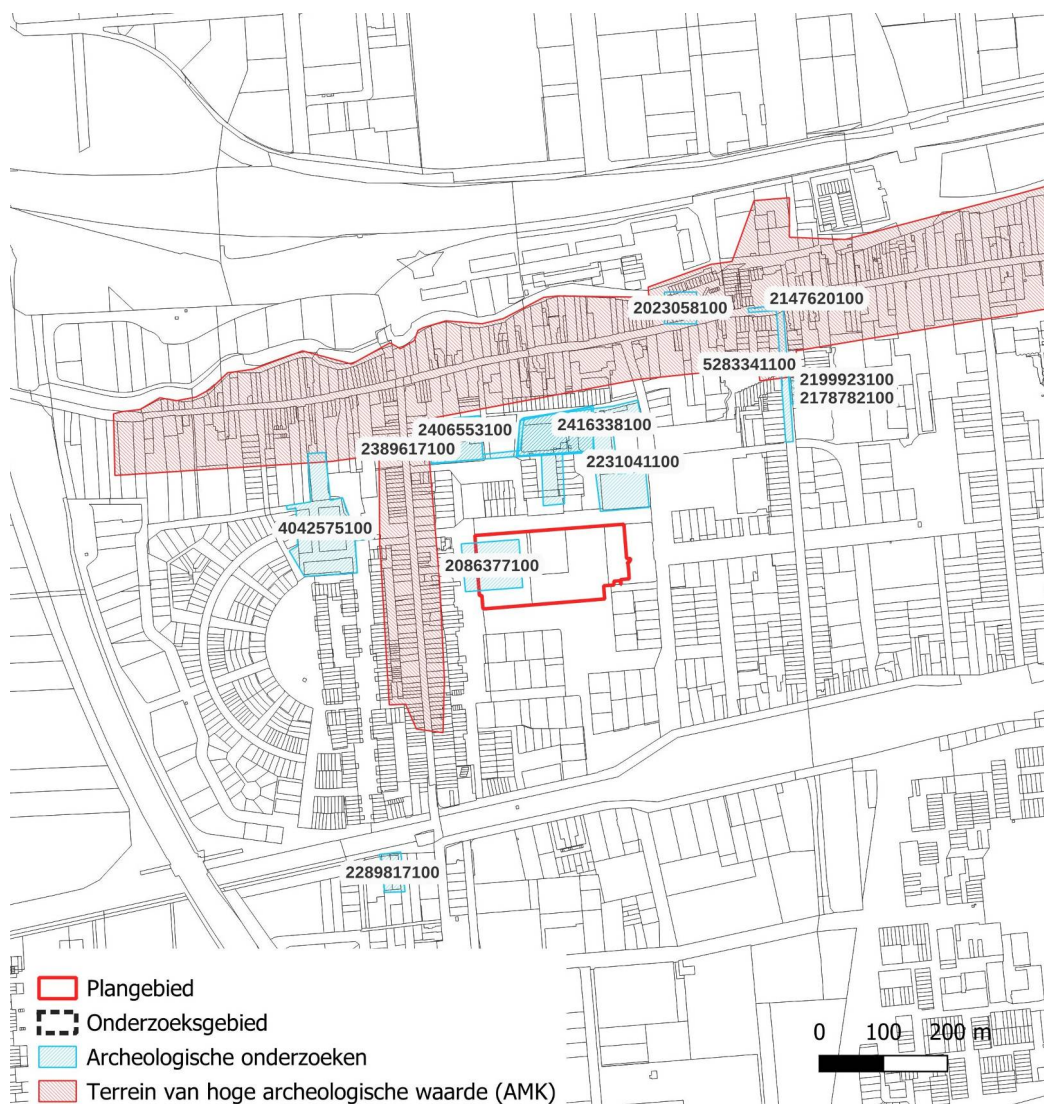
2.2 Archeologie

Bekende archeologische waarden

In het plangebied en het onderzoeksgebied daaromheen, met een straal van 500 m, liggen geen wettelijk beschermde archeologische monumentterreinen. Wel hebben de oude bewoninglinten van Besoijen en Waalwijk, ten noorden en westen van het onderzoeksgebied, in het verleden op de zogenoemde AMK-kaart de status van "Terrein van hoge archeologische waarde" gekregen (afb. 9). De Archeologische Monumenten Kaart (AMK) was een beleidsinstrument dat tot 2014 door de provincies werd gebruikt voor hun ruimtelijke ordeningsbeleid. Als uitgangspunt voor deze waardering is indertijd de bebouwing gehanteerd, zoals deze op de oudste kadasterkaart van 1832 staat afgebeeld.

Relevant zijn verder de archeologische onderzoeken die om het plangebied zijn uitgevoerd (afb. 9). Dit betreft met name onderzoek waar in het veld waarnemingen zijn gedaan, dus borend of gravend onderzoek. Bureauonderzoeken laten we hier buiten beschouwing, omdat die geen nieuwe archeologische informatie opleveren, maar, net als het onderhavige onderzoek, alleen de bestaande informatie ordenen en interpreteren. De onderstaande

gegevens zijn ontleend aan onderzoeksmeldingen, zoals die in de landelijke archeologische database ARCHIS zijn opgenomen. Deze wordt beheerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed⁵.

Afbeelding 9: Bekende archeologische gegevens in en om het plangebied. Bron: ARCHIS, RCE.

De onderzoeken in en om het plangebied bevestigen het beeld van de bewoningsgeschiedenis zoals dat hierboven op basis van landschappelijke en cartografische gegevens werd beschreven, nl.:

- 1) dat de bewoningsas van Besoijen-Waalwijk vanaf de late middeleeuwen in gebruik was;
- 2) dat het ontginningsblok De Binnenpolder, met zijn opstrekkende verkaveling, te laag en te nat was om voor bewoning geschikt te zijn;
- 3) dat een deel van het kasteelcomplex Besoijen in het plangebied ligt.

⁵ ARCHIS, 2023

Ad 1) Bewoningsas Besoijen-Waalwijk

De onderzoeken 2389617100, 2406553100 en 2416338100 betreffen archeologisch onderzoek in plangebied De Poort en bij de aanleg van de Brede School. Na verkennend booronderzoek is er proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een opgraving⁶. Behalve verkavelingssloten, werden in plandeel Brede School menselijke graven aangetroffen, alsmede resten van de gegraven waterloop de Loint en leerlooierskuipen. Deze resten zijn te relateren aan de bewoning aan de hoofdas van Besoijen. De in totaal zeven graven bleken te dateren uit de tweede helft van de 15e eeuw of mogelijk nog de eerste helft 16e eeuw. De begravingen waren met zorg uitgevoerd. De betekenis van dit grafveld is nog onduidelijk, omdat hier uit historische gegevens geen begraafplaats of kerk bekend is.

Aan de Grotestraat, de vroegere bewoningsas, is in 2001 een opgraving uitgevoerd (2023058100)⁷. Daaruit bleek dat er in de 13e eeuw ontginningsgreppels zijn gegraven waarna de bewoning begon. De met de greppels ontstane percelering is sindsdien onveranderd gebleven. De oudste bebouwing bestond uit houtbouw, waarna er vanaf de 15e eeuw ook gebouwen uit baksteen verschenen. Na een mogelijke overstroming in de 15e eeuw is het terrein opgehoogd. Duidelijke bewoningssporen uit de 17e en 18e eeuw zijn niet aangesneden. Er zijn waterputten aangetroffen die van de 15e tot de 17e eeuw in gebruik zijn geweest. Twee putten dateren uit de 19e eeuw en zijn mogelijk tot vrij recent in gebruik geweest.

Ook in het oude bewoningslint gelegen is het onderzoek 2147620100. Hierbij is in 2007 de aanleg van een waterleiding nabij de Hervormde Kerk archeologisch begeleid. Aan het licht kwamen met name skeletresten van de begraafplaats buiten de kerk. De overige vondsten bestonden uit aardewerk uit de 18^e en 19e eeuw. Door de verstoorde context waarin deze vondsten werden gevonden is de daterende waarde ervan echter gering⁸.

Begin dit jaar is de vernieuwing van het riool in de Kerkstraat archeologisch begeleid (5283341100). De rapportage is nog niet beschikbaar. Blijkens de eerste bevindingen is bij het onderzoek een sloot uit de nieuwe tijd aangetroffen, met daarin veel afval. Tevens kwam een tonput en een funderingsmuur van een schuur aan het licht.

Ad 2) Ontginningsblok De Binnenpolder

Onderzoeksmelding 4042575100 in het noordwesten betreft een verkennend booronderzoek op de plek van een voormalig zorgcentrum⁹. Hierbij bleek dat het gebied vroeger altijd nat was, wat onder meer blijkt dat er zich geen podzolbodem heeft gevormd. Daarmee is de kans op bewoningsresten zeer laag.

Onderzoek 2231041100 betreft een karterend booronderzoek in het plangebied Besoijen¹⁰. Archeologische resten werden niet gevonden. Ook hier bleek veraard veen aanwezig, met een

⁶ Kalisvaart, 2012; Tump, 2015

⁷ Hulst, 2001

⁸ van Nuenen, 2007

⁹ Wullink, 2017

¹⁰ Krekelbergh, 2008

rommelige en enigszins verstoorde overgang naar het onderliggende dekzand.

In het noordoosten werd in 2008 bij een karterend booronderzoek een ca. 1,15 m dik dalgronddek gedocumenteerd, een hierboven beschreven bodem waarbij veraard veen door agrarisch gebruik vermengd raakt met het onderliggende dekzand (2178782100)¹¹. Vanwege de nabijheid tot de bewoning aan de Grotestraat werd er ook los vondstmateriaal uit de periode late middeleeuwen - nieuwe tijd verzameld. Dit was aanleiding om hierop volgend een proefsleuvenonderzoek uit te voeren (2199923100)¹². Daarbij werd de loop van de gegraven watergang de Loint aangesneden, die begin 20e eeuw gedempt bleek te zijn. Voor het overige werden laat-middeleeuwse ontginningssloten aangetroffen.

Ook het onderzoek 2289817100, in het zuidwesten, aan de Wilgenweg bevestigt het landschaps- en bewoningsbeeld zoals hierboven geschetst. De verkennende boringen lieten namelijk ook hier zien dat het gebied tot ver in de 20e eeuw drassig en onbewoond was¹³.

Ad 3) Kasteel Besoijen

Aan de westzijde van het plangebied en verder naar het westen, zijn in het verleden diverse waarnemingen verricht die samenhangen met het kasteel Besoijen (2086377100)¹⁴. Na eerdere vondstdocumentatie door amateur-archeologen in onder meer 1983, werd in 2002 het uitbaggeren van de watergang aan de westzijde van het ziekenhuisterrein archeologisch begeleid. Hierbij kwamen brokken baksteen vrij en werden delen van oost-west lopend muurwerk gedocumenteerd. Op basis van de baksteenformaten wordt een datering in de 15e eeuw vermoed. Er werden verder geen andere grondsporen aangetroffen, maar mogelijk hangt dit samen met de beperkte waarnemingsmogelijkheid. De losse vondsten, m.n. het aardewerk, wijzen op het begin van de 15e eeuw of zelfs eind van de 14e eeuw.

2.3 Bodemverstoringen

Naar verwachting heeft de aanleg van het ziekenhuis tot bodemverstoringen geleid, maar de aard en omvang is verder niet bekend. In ieder geval de aanleg van de watergang aan de westzijde heeft erosie van de kasteelresten veroorzaakt, zoals bij het onderzoek in 2002 bleek.

11 Miedema & Schorn, 2008

12 Tump, 2008

13 Berkmortel e.a., 2010

14 Cleijne & Bimmel, 2002

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Met uitzondering van het westelijk deel geldt voor het plangebied ETZ een lage verwachting voor de aanwezigheid van bewoningsresten vanaf de prehistorie tot de moderne tijd. Het gebied lag altijd te laag en was te nat om aantrekkelijk te zijn voor bewoning.

In het westelijk terreindeel daarentegen bevinden zich resten van het kasteel Besoijen, zoals in het recente verleden meermaals is aangetoond. Dit kasteel dateert uit de 13^e of 14^e eeuw en was tot in de 16^e eeuw in gebruik. Aan archeologische resten zijn van het kasteel houten en stenen funderingsresten, beschoeiingen, brugstaanders, waterputten en afvalkuilen te verwachten. De omvang en gaafheid van de resten zijn nog onbekend.

4 Conclusie en advies

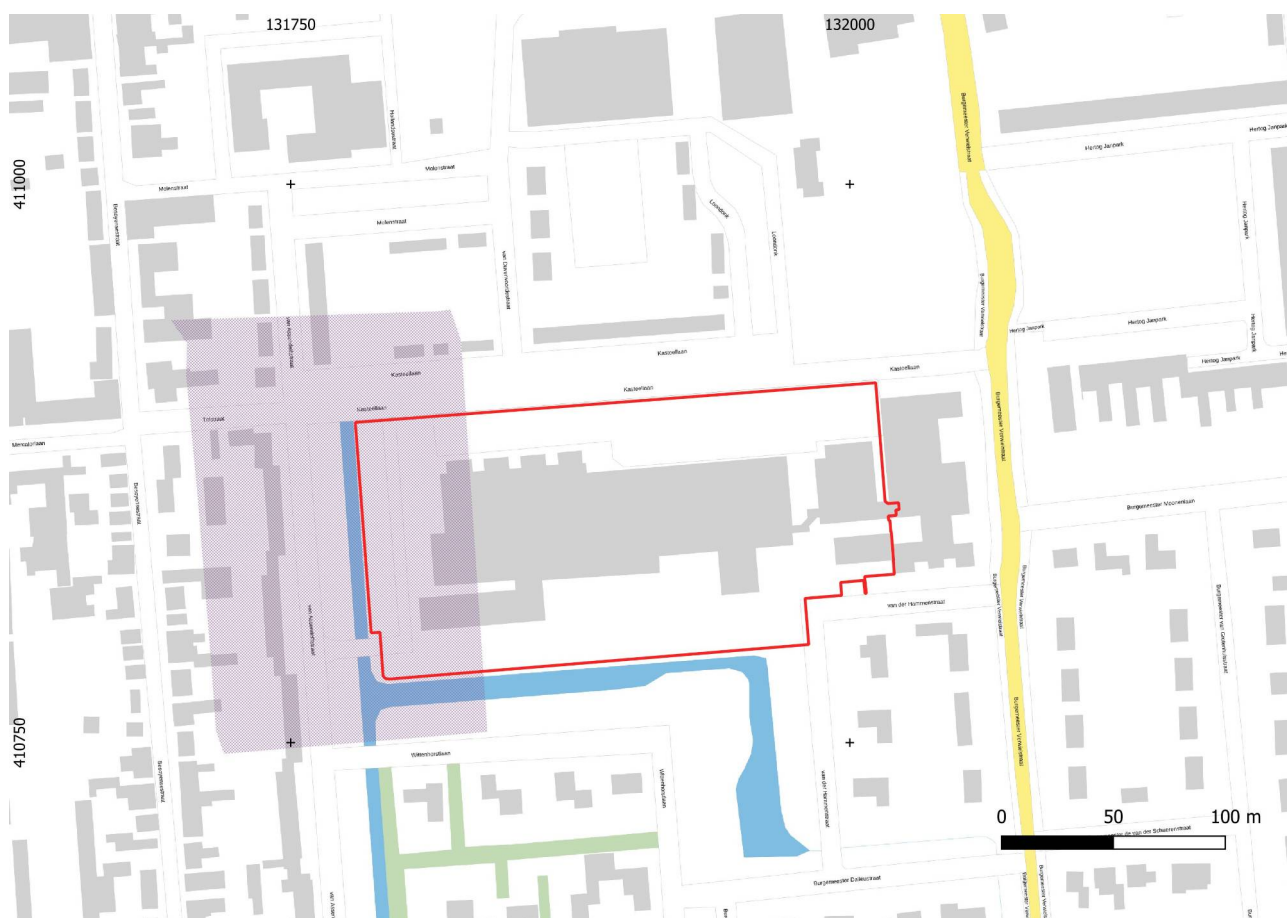
4.1 Conclusie

In het grootste deel van het plangebied zijn geen archeologische resten te verwachten. Dit geldt niet voor het westelijk deel: hier bevinden zich resten van het in oorsprong laatmiddeleeuwse kasteel Besoijen in de ondergrond.

4.2 Advies

Voor het westelijk deel (zie afb. 10), waar resten van het kasteel Besoijen in de bodem aanwezig zijn, wordt aanbevolen wanneer hier bodemingrepen voorzien zijn, voorafgaand een archeologisch proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Dit om te bepalen wat de precieze aard, omvang en gaafheid van de kasteelresten zijn. Op basis van de resultaten kan dan bepaald worden of de mogelijk behoudenswaardige resten ingepast kunnen worden, dan wel middels opgraving veilig gesteld dienen te worden.

Voor het overige plangebied wordt geen verder archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.

Afbeelding 10: Het plangebied met de contouren van het kasteelterrein van Besoijen (zie afb. 7).

5 Geraadpleegde bronnen

ARCHIS, 2023. Archeologisch informatiesysteem ARCHIS, beheerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Geraadpleegd 8 juni 2023. <http://archis.cultureelerfgoed.nl>.

BAG, 2023. Basisregistratie Adressen en Gebouwen, beheerd door het Kadaster. Geraadpleegd 8 juni 2023. <https://bagviewer.kadaster.nl>

Berkmortel, B. van den, R. Nillesen & J. Leuvers, 2010. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennend booronderzoek. Wilgenweg 2a en 2b te Waalwijk, gemeente Waalwijk. Synthesgra-rapport S100160. Synthesgra, Valkenswaard.

Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2018. Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA): Versie 4.1. Gouda: SIKB.

Cleijne, I.J., en L.J. Bimmel. 2002. Waalwijk, Kasteel van Besoyen, Archeologische waarneming. BAAC-rapport 02.025. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Hulst, R.A., 2001. Waalwijk, Grotestraat 101-103. Archeologisch onderzoek. BAAC-rapport 01.005. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Kalisvaart, C.C., 2012. Waalwijk, plangebied De Poort. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). BAAC-rapport V-12.0394. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Krekelbergh, N.J. 2009. Waalwijk. Plangebied Besoyen, Archeologisch vooronderzoek. BAAC-rapport V-09.0001. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Miedema, F.R.P.M. & E.A. Schorn, 2008. Gemeente Waalwijk, Kerkstraat 7 te Waalwijk. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (karterende fase). BAAC-rapport V-07.0455. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Nuenen, F. van, 2007. Waalwijk Grotestraat. Archeologische begeleiding nabij de Nederlands Hervormde Kerk. BAAC-rapport 07.0085. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Tump, M., 2008. Waalwijk, Kerkstraat 7 (gemeente Waalwijk). Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. BAAC-rapport A 08-0184. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Tump, M., 2015. Begraven in Besoyen. IVO-P De Poort en Brede School & opgraving Brede

School te Waalwijk. BAAC-rapport A-13.0092 & A-13.0187. BAAC, 's-Hertogenbosch.

Verhoeckx, M., 2015. "Besoyen", in: Castles and Country Houses Index of the Netherlands: Kastelenlexicon. Nederlandse Kastelen Stichting, Wijk bij Duurstede. Digitaal:
<https://cchin.nl/kastelenlexicon/lexobject.xql?id=lx1682#mn>

Wullink, A.J., 2017. Rapportage archeologisch vooronderzoek voormalig zorgcentrum Samarja te Waalwijk. Econsultancy-rapport 2916.002. Econsultancy, Rotterdam.